

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

Punct I. De obiecto voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

tingentia: ergo constituit actum certum. Præterea necessitas huius veritatis in actu est prædicatum quoddam specificum & essentialiter actui, quod non potest non specificari ex principiis, vel ex obiecto. Deinde sumitur ex modo tendendi in obiectum, quod actus verus secundum hanc sententiam essentialiter supponit, & cum quo essentialiter connexionem habet. Concludo ob has rationes ægrè in hac sententia veritate à certitudine posse distinguere.

CONTROVERSIA VIII.

De Voluntate.

VOLUNTAS est potentia spiritualis per actus elicitos appetitiva. Distinguitur ab Appetitu communi homini & bruto per prædicatum spiritualis; & ab aliis innatis, per ordinem ad actus elicitos, quos præcedenti cognitione exercet, mediis quibus fertur in obiectum præcognitum non cæco modo, sicut fertur innatus appetitus nullâ præeunte cognitione. De potentia volitiva & eius actibus ad latetatem usque agunt Theologi i. 2. qui vix aliquid de natura illorum degustandum Philosophis relinquunt, ad quos iure optimo pertinebant plura purè Philosophica, quæ iam Theologorum schola sibi arrogat. Nonnulla ad propriam sedem restitui, & forsitan Controuersis venturis aliquid prælibabo, ex his quæ Theologi iure disputant, sine illorum tamen iniuria, omnia enim ex principiis, terminisq; Philosophicis attingam.

PUNCTUM PRIMUM.

De obiecto voluntatis.

OBIECTUM voluntatis est bonum & malum: in bonum tendit actu prosecutionis, in malum actu fugæ. De natura boni, & mali dicam in Metaphys. Contr. 3. modo breuiter assero bonum esse duplex, vnum absolutum in se, alterum respectuum; bonum absolutum, quod in se integrum; pulchrumve est sine ordine ad aliquod subiectum. Hanc bonitatem habent etiam obiecta, quæ relatè ad aliud subiectum materialia sunt, sicuti nix in hyeme etiam relata ad animal mala sit, in se tamen habet frigiditatem, & candorem; quibus in se est bona. Bonum alteri conueniens diuiditur in honestum, vtile, & delectabile. Est difficultas inter Authores, an voluntas tantum feratur in bonum alteri conueniens, an etiam tendat in bonum absolutum, & secundum se. P. Vasq. i. 2. disp. 3. c. 3. Montel. i. 2. disp. 1. q. 1. affirmant voluntatem non ferri actu complacentiæ in bonum absolutum, sed vt relatum alteri & in ordine ad subiectum, quia nix non amatur hyeme, quando tunc non est bona subiecto, etiam si in se suam integritatem habeat. Non placet ratio; aliud enim est voluntatem complacere in niue secundum se: aliud in niue quatenus coniuncta seu applicata: ego in hyeme non complaceo in niue quatenus mihi applicata, complaceo tamen in illa quatenus in se est integra & pulchra: sicuti complaceo in eo quod amicus sit fortis, pulcher, & cordatus, quin amicum his qualitatibus præditum mihi, alterive conuenientem apprehendam.

Sentio voluntatem posse ferri in bonum absolutum & secundum se sine ordine, neque delectatione ad subiectum; ita Hurt. disp. 13. sect. 1. Probo hanc conclusionem, ex actu amicitiae, quo amo amicum in se ipso, & propter se ipsum, & gaudeo de perfectione, pulchritudine, & integritate amici, quin cogitem an mihi vel alij subiecto sit utilis, quo feror in bonitatem absolutam sine respectu ad subiectum. Vrgeo in actu charitatis erga Deum, quo ipsum amo propter ipsum absq; alio respectu ad me, neque ad creaturam aliquam, aliàs talis amor non esset charitatis erga Deum, sed concupiscentiæ, si amarem Deum quatenus mihi bonum, vel charitatis erga proximum, si Deum, quatenus est bonus proximo, diligere. Dices actu amicitiae erga homines, & erga Deum amare bonitatem amici, quatenus bonam ipsi amico, ac proinde semper voluntatem ferri in

bonum quatenus conueniens alicui subiecto. Subiicit solutio, quando amo amico diuitias vel honores, aliave bona ab ipso distincta, quando verò gaudeo de bonitate intrinseca ipsius secum identificata propter se ipsum, quia in se bona est, tunc nulla est conuenientia inter id quod amatur, & id cui amatur, quando conuenientia debet semper intercedere inter ea, quæ realiter distinguuntur, nihil enim sibi conueniens esse potest.

Dices nihil esse sibi propriè conueniens, esse tamen improprie hac ratione vita hominis, quæ ab ipso non distinguitur primum maximumque bonorum omnium dictum mors verò malorum maximum. Caue ne nomen æquiuocatione materiam questionis omnino demas. Si eiuſdem entitatis ad se ipsam conuenientiam agnoscas, nullum obiectum poterit assignari, in quo talis conuenientia non reperitur; si enim dicis amicum secundum suam entitatem esse sibi conuenientem, sic calorem & quancumque aliam entitatem, formalitatemve quam assignes, dicam ego sibi esse conuenientem, & ita nunquam questio hæc locum inueniet, destruitur enim illius suppositum, videlicet bonum absolutum, cum omne bonum sibi bonum, & conueniens fingatur. Sed esto dicatur omne ens sibi bonum, atque conueniens, adhuc voluntas fertur in bonum vt absolutum, & sine hac conuenientia ad se ipsum, quod sic probo. Voluntas sæpè complacet in persona amici quatenus in se est bona, quin intellectus proponat bonitatem amici, neque ipsum amicum quatenus sibi conuenientem: ergo fertur in bonum quod proponitur vt absolutum ab omni conuenientia, & sine aliquo respectu ad aliud, neque ad se ipsum, ergo eodem modo tenderet in tale obiectum, etiam tale conuenientiam non haberet, quod enim non cognoscitur ab intellectu, proinde est ac si non esset in ordine ad actum voluntatis, qui sit sine tali cognitione.

Aliud est difficilius circa voluntatis obiectum, An videlicet voluntas possit ferri in bonum vt bonum actu fugæ, & in malum vt malum actu prosecutionis. Affirmant Nominales & alij plures apud Patrem Salas i. 2. q. 1. art. 2. tract. 1. disp. 13. sect. 1. Quod sequitur P. Azor. i. lib. 1. c. 10. noster Complutensis Hurtad. i. 2. disp. 3. diff. 1. Oppositum docet Vasq. i. 2. disp. 31. cum communi sententia, quæ tenet voluntatem tantum posse ferri in obiectum bonum formaliter, vt bonum actu prosecutionis, & in malum formaliter vt malum actu fugæ. Hanc conclusionem probat Vasq. Patrum auctoritate præcipue Aug. & Dionysij dicentis, *nemo intendens ad malum operatur*. Ratione confirmatur desumpta paritate intellectus, qui non potest affectui obiecto vt falso, neque illi vt vero dissentire; ergo neque voluntas amare obiectum vt malum, neque odio habere obiectum vt bonum. Sicut enim verum & falsum sunt obiectum intellectus, ita bonum & malum voluntatis.

Efficacius eandem conclusionem confirmo: Ad hoc vt affectu odij inimicitiae personam prosequar, necesse est reperiri in illa aliquam indignitatem, seu maliciam ratione cuius illam odio habeam; ergo ad hoc vt obiectum prosequar actu fugæ, seu odio abominationis, necessum est me cognouisse in illo aliquam rationem mali. Antecedens admittunt omnes; aliàs possem personam quam dignam meo amore apprehendo, & ex nullo capite digna odio seu malo aliquo, odio afficere, & ita summum bonum vt tale apprehensum odisse. Consequentiam probo: Actus odij respicit essentialiter tam personam cui volo malum, quam malum quod personæ cupio: ergo sicut nõ potest actus odio inimicitiae respicere personam, vt bonam, & amicitia dignam, ita neque odio abominationis obiectum vt bonum & amore dignum. Idem dico de actu amoris, qui non potest esse actus amicitiae circa personam indignam, sed necessario illam vt dignam respicit: ergo neque potest esse amor concupiscentiæ circa obiectum vt malum, sed necessario debet illud vt bonum respicere.

Obicit Hurtadus supra: Actus odij circa inimicum debet respicere malum, vt malum inimici, ibi sistendo: ergo circa malum vt malum versari debet: Antecedens probatur; Si ego vellem malum inimico quatenus mihi bonum, actus ille non esset odij, sed actus concupiscentiæ propriæ: actus quo ego volo bonum alteri quatenus mihi bonum, non est actus amicitiae, quia hic debet sistere in bono amici præcisè quatenus est bonum illius.

Duo à nobis explicanda exposcit hæc obiectio: primum est cur actus amicitiae debeat sistere in bono amici præcisè quatenus est bonum illius, & actus odij possit respicere malum inimici, quatenus mihi bonum. Secundum, quomodo debeat

respici actus voluntatis malū inimici vt talis actus habeat rationem odij, non enim quicumque actus respiciens malum alterius, si illud respiciat quatenus bonum amanti, vel alteri subiecto, est actus odij, quia actus, quo quis desiderat mortē Patris propter hereditatem capiendā non est odij actus. Vtrumque dabo. Primō appositam disparitatē reddo cur actus amicitie habeat sistere in bono amico, quatenus bonum illius est, & actus inimicitie non debeat sistere in malo inimici quatenus est malum illius. Bonum amico concupitū potest concupisci quatenus bonum est tam mihi, quam amico, neque vt ego concupiscam bonum amico necessum est illud vt mihi bonum concupiscere, ac proinde cum possim bono amico concupiscere precise, quia bonum illius, quasi amicitie lege id teneor prestare, debeo enim amare bonum amico, quasi mei oblitus omni modo, quo possim, quod si non possem bonum amico, nisi etiam vt proprium bonum amare, hoc non esset contra legem amicitie, neque actus respiciens bonum amici vt bonum proprium eo modo, quo dicam actū odij respicere malum inimici, vt proprium bonū, a vera amicitie ratione deflueret. Tota doctrina apte explicabitur, & probabitur actu amicitie Dei erga creaturas, qui iuxta communem multorum Theologorum sententiam, non possit adhuc formaliter non tendere in propriam Dei bonitatem quia debet obiectum infinitū bonū respicere, & nihilominus est verus amicitie, quod nullus Catholicus potest negare. Ex hac doctrina disparitatem desumo: malum vt malum non est obiectum prosecutionis, ac proinde adhuc inimico non possum illud prosequi, & hinc fit, quod lege odij (sic sit ita meā explicare sententiam) non teneor malū inimici respicere vt malum illius ibi sistendo, sed etiam vt bonum mihi.

Restat nunc aliud ad argumenti solutionem desideratum explicare: Quomodo actus voluntatis debeat tendere in malum personæ, vt talis actus habeat rationem odij, quod sic explicō. Actus odij debet tendere expressē in malum personæ ex displicentia talis personæ, & malum personæ, quæ odio afficitur respicere quatenus illi malum est, & quatenus bonum amanti, ita vt si illi malū non esset, conuenientiam illam non haberet in ordine ad subiectum amans. Rem explicabit exemplum: mors Petri quæ malum illius est, potest à me intendi precise quia bona est mihi propter hereditatem capiendam, & quando actus voluntatis illam sic intendo, eandem intendam etiam si mortem Petri apprehendam, quatenus illi bonum vt eternā beatitudine perfruatur, conuenientia enim quam respicit meus actus voluntatis, non est sita in disconuenientia, quam habet mors Petri in ordine ad ipsum, & ita eodem modo intendam mortem Petri, & cum eadem conuenientia in ordine ad me, siue mortem Petri vt bonum sibi, vel vt malum illi apprehendam, & talis actus nullo modo habet rationem odij, sed propriæ beneuolentiæ, seu concupiscentiæ. Aliter possum tendere in mortem Petri actu voluntatis, quatenus mihi bonum, ex eo quod illi sit mala, ita vt conuenientia, quam habet in ordine ad me, fundetur in disconuenientia quam habet in ordine ad Petrum, & non illā apprehenderē cum illa conuenientia in ordine ad me, neque meum esset bonum, si malum Petri mors ipsa non esset, neque illam intenderem vt mihi bonam, si per eundem actum non tenderem in eandem vt malam Petri, & tunc talis actus propriissimam odij rationem fortietur.

PUNCTUM II.

An actus voluntatis dependeat efficienter ab actu intellectus.

Actum voluntatis à cognitione dependere firmum est. Difficultas est an efficienter dependeat, vel tantum illuminatiuē, seu tanquam à conditione illuminante. Communis verissimāque sententia docet actus voluntatis non pendere efficienter à cognitione, id est, tantum dependere ab illa tanquam à conditione seu propositione obiecti, & quadam quasi morali applicatione: Ita Vasq. 1.2. disp. 36. c.2. apud quem si placet, antiquorum de hac re sententias legere potes.

Probat hanc conclusio. Tota causalitas voluntatis sufficienter intelligitur in applicatione obiecti, ergo nulla alia est necessaria. Probo antecedens: voluntas ideo indiget cognitione, quia est potentia cæca: ergo tantum indiget

illuminatione, seu luce quā videat obiectum: sed hæc illuminationis fit per cognitionē formaliter: ergo non est necessarius alius concursus actus cognitionis vt voluntas habeat omnia requisita ad operandū. Secundō probatur: Voluntas est potentia libera cuius obiectum prosecutionis est bonum, & fugæ malum: ergo viso bono poterit se ipsam determinare ad prosequendum bonū, & viso malo ad illud fugiendum: ergo non indiget determinate actiue, sed tantum proponente obiectum, vt ipsa pro sua libertate se ipsam determinet: ea enim est natura potētia liberæ vt respectu actuum, quos liberē exercere potest, seipsam liberē possit determinare, & hæc est ratio propter quam intellectus indiget speciebus, vel aliis cōprincipiis vt determinetur ad assensum potius, quam ad dissensum, quia cum sit potētia necessaria non potest seipsam determinare: voluntas verō cum sit potentia libera circa obiecta, quæ semel cognouit, seu vidit posita cognitione, seu visione illorum, non indiget alio cōprincipio actiui vt determinetur.

Obiicit. Verbum diuinum simul cum Patre spirat personam: ergo nostrum verbum producit amorem. Nego consequentiam concessio antecedenti, quia Verbum diuinum habet eandem naturam cum Patre, & habet potentiam spiratuiam, quia est potens spirare, & est fecundus ad spirationem passiuam: nostrum verō verbum est purum quoddam accidens, longē natura, & essentia diuersum à principio illud, amorēque producente.

Obiicit illud axioma vulgare: ab obiecto & potētia paritur notitia: sed obiectum tantum potest influere in amorem media cognitione: ergo cognitio influat actiue. Resp. amorem non esse notitiam, neque partem illius, neque adhuc remotē pendere efficienter ab obiecto, potest autem aliquo modo dici ab obiecto, quia dependet tanquam à conditione, à cognitione, quæ cognitio pendet ab obiecto.

Obiicit. Affectus distinguitur specie per cognitionem: ergo dependet efficienter ab illa. Respondeo dato antecedenti de quo Controu. 15. vbi explicabo quomodo actus voluntatis specificetur à cognitione, negando consequentiam, quia in omniū sententiā ex diuersis actibus adæquatis specie diuersam potentiam inferimus, nihilominus potentia non dependet efficienter ab actibus: & ex diuerso termino diuersa relatio transcendentalis, & predicamentalis infertur in opinione admittente relationem predicamentalem superadditam, nihilominus non insluit terminus efficienter in relationem.

PUNCTUM III.

An volitio necessarii & essentialiter pendeat à cognitione.

Bonau. Gerson, alique viri pij apud Vasq. 1.2. disp. 37. c.1. censent in via vnitui per amorem ardere voluntatem in Deum sine cognitione, quod sanē alienum est à veritate, quia quantumvis ardeat voluntas feruida summi boni contemplatione amans seu ardens per voluntatem scire potest se amare Deum: ergo cognoscit obiectum sui amoris, deinde experientia ipsa manifestē docet nostrā voluntatem nunquam ferri in obiectum incognitum, unde illud axioma dimanauit; *nihil volitum quin præcognitum*. Deinde probatur, quia Aristoteles & ex illo omnes Philosophi atque Theologi voluntarium definiunt, quod est à principio intrinseco cum cognitione: ergo actus voluntatis saltem naturaliter non potest non à cognitione dependere, quod in hac re tanquam firmum & certum statuo & ad dubia progredior.

Est questio, an amor ita dependeat à cognitione vt adhuc de potentia Dei absoluta non possit non dependere. Affirmant Vasq. 1.2. disp. 37. c.3. n.12. Lorca 1.2. disp. 9. Montefinos ibid. disp. 13. n.38. Hurtad. disp. 14. sect.4. & Arriaga disp. 7. sect.4. Non tamen conclusionis communis communis fundamentum vtrique: Hurtadus putat qualitatem in amore inclusam posse produci & vniri voluntati, sine cognitione, non tamen actionem quæ est de ratione volitionis. Arriaga verō qui totam amoris rationem in qualitate constituit, docet hanc non posse in voluntate sine cognitione produci adhuc de potentia Dei absoluta, vel voluntatem non constituendam esse amantem per talem qualitatem sine cognitione in voluntate productam.

Affirmo de potentia Dei absoluta posse amorē produci